

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/281/2020
Identifikačné číslo spisu:	5719203630
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5719203630.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloleté dieťa M. R., narodenú X. L. XXXX, trvale bytom u matky, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Martin, dieťa rodičov: matky Y. R. Q., trvale bytom v Y. - A., A. L. XXX/XX, zastúpenej JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., advokátkou so sídlom v Žiline, Mariánske námestie 31 a otca L. R., trvale bytom v Y. - A., A. L. XXXX/XX, zastúpeného JUDr. Danielou Harkabusovou, PhD. advokátkou so sídlom v Martine, Ambra Pietra 10645/17 o návrhu matky na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 9P/174/2019, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. apríla 2020 sp. zn. 6CoP/10/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Návrhom zmeny úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu doručeným súdu dňa 2. septembra 2019 matka žiadala zveriť maloletú M. do svojej osobnej starostlivosti, otcovi uložiť povinnosť platiť výživné vo výške 300,- € mesačne s účinnosťou od 1. septembra 2018 s tým, že styk sa nebude upravovať súdnym rozhodnutím. Odôvodnila ho tým, že v rámci rozvodu manželstva v roku 2013 súd schválil dohodu rodičov o úprave práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode tak, že maloletá M. bola zverená do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov a výživné na maloletú určené nebolo a odvtedy došlo k zmene pomerov tak, že maloletá M. od septembra 2018 býva výlučne u matky a striedavá starostlivosť v zmysle rozhodnutia súdu sa nerealizuje. Maloletá sa u otca prestala cítiť dobre, nechce sa k nemu vrátiť, nemá dobrý vzťah s jeho priateľkou. Navyše, v čase starostlivosti otca bola maloletá vystavená obťažovaniu dospelého muža, zrejme trpiaceho pedofiliou, ktorá vec je v súčasnosti predmetom šetrenia orgánmi činnými v trestnom konaní. Napriek tomu, že maloletá býva od septembra 2018 u matky, otec na jej výživu žiadnym spôsobom neprispieva, príležitostne jej kúpi napr. oblečenie, hoci poberá prídavky na dieťa a zároveň si uplatňuje aj daňový bonus. S ohľadom na situáciu vyvolanú prebiehajúcim trestným stíhaním matka nechcela iniciovať ďalšie súdne konanie, ktoré by maloletú zaťažovalo, a preto žiadala určiť výživné spätne od septembra

2018, odkedy sa otec na výžive maloletej nepodieľal finančne ani osobnou starostlivosťou. K výške navrhovaného výživného konkretizovala pravidelné nevyhnutné výdavky maloletej s tým, že jej zdravotný stav je dobrý.

2. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 14. novembra 2019, č. k. 9P/174/2019-105 I. zveril maloletú M. R., nar. X. L. XXXX do osobnej starostlivosti matky; II. rozhodol, že obaja rodičia budú oprávnení maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok; III. určil, že otec je povinný platiť pre maloletú M. výživné vo výške 150,- € mesačne vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky s účinnosťou od 2. septembra 2019; IV. určil, že otec je povinný matke uhradiť zameškané výživné pre maloletú M. za obdobie od 2. septembra 2019 do 30. novembra 2019 vo výške 445,00 € do 15 dní od právoplatnosti rozsudku; V. určil, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletou každý párny týždeň v kalendárnom roku od piatka, kedy si maloletú po skončení vyučovania prevezme v školskom zariadení a počas školských prázdnin o 09.00 hod. v mieste bydliska matky od matky do nedele do 18.00 hod., kedy maloletú matke v mieste jej bydliska vráti a každý nepárny týždeň v kalendárnom roku v utorok a vo štvrtok od 16.15 hod., kedy si maloletú prevezme od matky v mieste jej bydliska do 19.00 hod., kedy ju matke v mieste jej bydliska vráti; VI. matke uložil povinnosť maloleté dieťa na styk s otcom riadne a včas pripraviť a odovzdať otcovi, VII. otcovi uložil povinnosť maloleté dieťa po ukončení styku matke vrátiť; VIII. zamietol návrh matky na určenie spätného výživného od 1. septembra 2018; IX. určil, že týmto rozsudkom zmenil rozsudok Okresného súdu Martin č.k. 20P/26/2013-105 zo dňa 24. septembra 2013, právoplatný a vykonateľný dňa 7. októbra 2013; X. určil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 26, § 28 ods. 1, 2, § 36 ods. 1, § 62 ods. 1, 2, 4, 5, § 75 ods. 1, § 77 ods. 1, § 25 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o rodine“) v spojení s ust. § 38 ods. 1, 2 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C. m. p.“). Na základe vykonaného dokazovania zveril maloletú do osobnej starostlivosti matky a zaviazal otca platením výživného vo výške 150,- € a upravil aj styk otca s maloletou. Uviedol, že rodičia sa na súdnom pojednávaní dohodli na zmene úpravy rodičovských práv a povinností, so zmenou súhlasil aj kolízny opatrovník a vyslovil, že takáto zmena je v záujme maloletého dieťaťa, na názor maloletej pri svojom rozhodovaní súd prvej inštancie tiež prihliadol. K spätnému určeniu výživného od 1. septembra 2018, návrh matky zamietol, pretože matka súdu nepreukázala žiadnym spôsobom dôvod hodný osobitného zreteľa. Uviedol, že dôvod, pre ktorý je možné priznať výživné späťne pred dňom začatia súdneho konania, musí spočívať v okolnostiach, pre ktoré bolo konanie začaté neskôr, teda musí ísť o ospravedlniteľný dôvod, pre ktorý nebolo možné, resp. bolo len s ťažkosťami možné začať súdne konanie a súd prvej inštancie mal za preukázané, že matka bola prítomná v mieste trvalého pobytu, vedela, kde sa otec zdržiava, nemala zlý zdravotný stav, ktorý by jej bránil podať návrh, a teda nebránil jej žiadny dôvod, aby sa na súde domáhala určenia výživného (zmeny úpravy výkonu rodičovských práv a povinností). O trovách konania rozhodol podľa § 52 C. m. p.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) o odvolaní matky rozhodol rozsudkom z 29. apríla 2020 sp. zn. 6CoP/10/2020 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie I. potvrdil ako vecne správny a II. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ust. § 220 ods. 2 C. s. p. Matka podala odvolanie proti všetkým výrokom rozhodnutia okrem prvého výroku, z ktorého obsahu vyplývalo, že matka sa nestotožnila so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie prezentovanými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Dospel k záveru, že odvolacie námietky matky nie sú dôvodné. Zastupovanie maloletého dieťaťa, ako aj správa majetku maloletého dieťaťa sú súčasťou rodičovských práv a povinností a v danom prípade neboli naplnené predpoklady ustanovenia § 28 ods. 3 Zákona o rodine, ktoré uvádza, kedy rodičovské práva a povinnosti vykonáva iba jeden z rodičov. Pochybnosti matky vyslovené v podanom odvolaní vyhodnotil ako hypotetické, bez právnej relevancie. K určeniu výšky výživného sa odvolací súd vyjadril tak, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil zákonné podmienky pre posúdenie návrhu matky na určenie výživného a rovnako

správne postupoval aj pri vyčíslení zameškaného výživného. V otázke úpravy styku otca s maloletou poukázal na to, že súd prvej inštancie rozhodol v súlade so zákonnými kritériami v spojení so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami zistenými v súdnom konaní, a teda, že úprava styku zohľadňuje proces udržiavania a prehlbovania vzťahu otca a dcéry tak, aby zostal súčasťou jej života, aby nedošlo k vzájomnému odcudzeniu. Zhrnul, že v prejednávanej veci súd prvej inštancie vykonal dokazovanie náležitým spôsobom a v potrebnom rozsahu, vykonané dôkazy vyhodnotil v súlade so zásadami uvedenými v ust. § 191 ods. 1 C. s. p., súčasne spôsobom plne zodpovedajúcim princípom mimosporového konania umožnil účastníkom realizáciu ich procesných práv a nadväzne zákonným spôsobom vyhodnotil aj meritum veci. Po vykonaní a vyhodnotení dokazovania zákonným spôsobom a v potrebnom rozsahu vydal vecne správne rozhodnutie, ktoré zodpovedajúcim spôsobom v zmysle ust. § 220 až § 222 C. s. p. s použitím § 2 ods. 1 C. m. p. aj správne a presvedčivo odôvodnil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 C. m. p., § 58 C. m. p. v spojení s § 2 C. m. p. a § 396 ods. 1 C. s. p.

4. Proti tomuto potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie matka maloletej (ďalej len „dovolateľka“), ktoré odôvodnila poukazom na § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Namietala, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil dovolateľke uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolateľka tvrdí, že má právo na to, aby odvolací súd pri rozhodovaní vo veci samej prihliadol na jej podanie zo dňa 19. januára 2020, a to obzvlášť z dôvodu, že práve vyjadrenie otca k odvolaniu matky, na ktoré matka týmto podaním reagovala, bolo v zmysle bodov 27., 33. (v ktorom súd priamo uviedol, že matka tvrdenia otca vo vyjadrení k odvolaniu nepoprela a nerozporevala) a 37. napadnutého rozsudku odvolacieho súdu podstatným pre potvrdzujúci výrok rozhodnutia. V tomto podľa dovolateľky spočíva vada konania v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. Uviedla, že pri posúdení nesprávneho procesného postupu súdu je v danej veci právne významné, či možno v prípade riadne odoslaného podania - vyjadrenia k vyjadreniu otca k odvolaniu podaného matkou zo dňa 19. januára 2020 v prípade dodatočného zistenia chybovej správy pri odoslaní podania cez stránku zriadenú na www.slovensko.sk - túto chybovú správu o neprijatí podania nevyžadujúcu si autorizovanie doručky vyhodnotiť v neprospech účastníka konania, hoci ani matka ako účastníčka konania, jej právna zástupkyňa, a ani súd o tejto technickej chybe nevedeli. Sformulovala právnu otázku tak, že „či sa podanie považuje za riadne odoslané okamihom vystavenia potvrdenky o odoslaní podania, a či v dôsledku technickej správy o chybovej správe sa toto podanie považuje za neodoslané“. Ďalšie právne otázky vo vzťahu k právnomu posúdeniu veci samej uviedla nasledovne:

- „či správu majetku maloletého dieťaťa v zmysle § 32 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v platnom znení, možno zveriť rodičovi, ktorý preukázateľne vybral prostriedky zo sporiaceho účtu maloletého dieťaťa“
- „či možno v zmysle § 77 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v platnom znení nepriznať výživné späťne za obdobie, počas ktorého povinný rodič výživné vôbec neuhrádzal s odôvodnením, že matka mala návrh na určenie výživného podať skôr“
- „či možno určiť výživné, ak obaja rodičia nemajú ďalšie vyživovacie povinnosti, iba vo výške 9,67% z čistého príjmu povinného rodiča“
- „či možno styk rodiča s dieťaťom vo veku 13 rokov upravovať proti vyslovenej vôli dieťaťa“
- „či v obdobných prípadoch možno pri rozhodovaní súdu akceptovať neodôvodnené rozdiely“

Vo svojej argumentácii poukázala na viaceré rozhodnutia odvolacieho súdu týkajúce sa určenia, resp. zmeny výšky výživného. K ňou tvrdenému nesprávnemu zamietnutiu návrhu na spätné výživné uviedla rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) sp. zn. I. ÚS 99/2018 zo dňa 28. marca 2018 a III. ÚS 222/2020 zo dňa 16. júna 2020 poukazujúc na to, že dôvody osobitného zreteľa nie sú taxatívne stanovené, a teda ich ustálenie je na úvahe súdu. Zhrnula, že odvolací súd pri posudzovaní uplatnených nárokov dovolateľky použil správny právny predpis, správne ho aplikoval, ale nesprávne ho interpretoval. Mal podľa nej správne právne vec posúdiť tak, že otec svojím konaním porušil svoje povinnosti pri správe majetku maloletej tým, že prostriedky z bankového účtu vedeného na jej meno previedol na bankový účet starého otca maloletej a obava matky, že sa to bude opakovať nie je len hypotetická, ale reálna a je dôvodné otca zo správy majetku vylúčiť. Ďalej podľa dovolateľky mal správne právne vec posúdiť tak, že schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného rodiča a odôvodnené potreby maloletej odôvodňujú určenie výživného v sume vyššej ako 150,- € mesačne, že

otec nepreukázal, že by sa na výžive maloletej podieľal naturálnymi plneniami a nepreukázal, že by sa na výžive maloletej podieľal akoukoľvek sumou aj v období pred vydaním rozhodnutia súdu prvej inštancie. Taktiež tvrdí, že v danej veci malo byť správne právne posúdené, že existujú dôvody hodné osobitného zreteľa odôvodňujúce priznanie spätného výživného. V otázke styku otca s maloletou mal podľa matky odvolací súd vec posúdiť tak, že nie je dôvodné určiť konkrétny rozsah styku otca s maloletou, ale tento ponechať na vzájomnú dohodu. Na základe vyššie uvedeného, dovolateľka navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. K dovolaniu matky maloletej sa vyjadril otec maloletej prostredníctvom právnej zástupkyne k skutkovému stavu a dovolacím argumentom dovolateľky a žiadal dovolanie ako nedôvodné zamietnuť. Uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za správne a zákonné.

6. Dovolaťka sa vyjadrila k vyjadreniu otca a zotrvala na podanom dovolaní.

7. Následne sa otec vyjadril k vyjadreniu dovolateľky, kde opätovne skutkovo vymedzil svoje tvrdenia na matkine argumenty týkajúce sa vzájomného vzťahu otca a dcéry ako aj vyživovania.

8. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Konanie v tejto veci je od 1. júla 2016 upravené v C. m. p. Vzájomný vzťah medzi C. m. p. a C. s. p. je vymedzený v § 2 ods. 1 C. m. p., podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia C. s. p., ak tento zákon neustanovuje inak. C. m. p. v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých; prípustnosť dovolania matky bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení C. s. p.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá C. s. p.) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

10. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného konania osobitné postavenie. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.).

12. Dovolaťka vyvodzovala prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ C. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ C. s. p., sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky

poskytované právny poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

16. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom, či mimosporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. I. ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

17. Dovolateľka namieta nesprávnosť postupu odvolacieho súdu v tom, že riadne odoslala podanie - vyjadrenie k vyjadreniu otca k odvolaniu podané matkou zo dňa 19. januára 2020 a dodatočne bola zistená chybová správa pri odoslaní podania cez stránku zriadenú na www.slovensko.sk. Namieta, že túto chybovú správu o neprijatí podania nevyžadujúcu si autorizovanie doručienky nemožno vyhodnotiť v neprospech účastníka konania, vzhľadom na to, že ani matka ako účastníčka konania, jej právna zástupkyňa, a ani súd o tejto technickej chybe nevedeli.

18. Vo všeobecnosti platí, že právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasti práva na spravodlivý proces. O takýto prípad pôjde vtedy, ak súd mal k dispozícii podanie strany (žalobu, odvolanie, vyjadrenie, atď...) a takéto podanie nezaslal v rozpore so zákonom protistrane, resp. ostatným účastníkom konania. Avšak, v predmetnom prípade o takúto situáciu nejde. Zo spisu vyplýva, že dovolateľka zaslala podanie - vyjadrenie k vyjadreniu otca k odvolaniu prostredníctvom svojej právnej zástupkyne cez stránku zriadenú na www.slovensko.sk, ktorého odoslanie bolo potvrdené 19. januára 2020 o 19:31 hod. (č.l. 237 spisu) a následne bola vygenerovaná chybová správa o 19:43 hod. (č.l. 235) (o ktorej sa však právna zástupkyňa dozvedela až z rozhodnutia odvolacieho súdu, kde bolo uvedené, že sa k vyjadreniu otca nevyjadřila). Súd prvej inštancie teda nemal k dispozícii vyjadrenie matky k vyjadreniu otca k odvolaniu, pretože došlo k technickej chybe pri jeho odosielaní. V danom prípade teda nemožno hovoriť o procesnom pochybení súdu - nedoručením vyjadrenia k vyjadreniu k odvolaniu vzhľadom na to, že súdu žiadne vyjadrenie doručené nebolo. Navyše dovolací súd dodáva, že ani právo na spravodlivé súdne konanie nie je absolútne a jeho rozsah sa môže meniť v závislosti od špecifických okolností predmetného prípadu (pozri Asnar proti Francúzsku č. 12316/04, z 18. októbra 2007; Vokoun proti Českej republike, č. 20728/05, z 3. júla 2008). Výnimkou sú prípady, keď súd konštatoval, že neoznámenie písomných vyjadrení alebo dokumentov v konaní a nemožnosť sťažovateľa sa k nim vyjadriť nepredstavuje porušenie práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie v prípade, že by priznanie takýchto práv a možností účastníkom konania nemalo žiaden vplyv na výsledok konania, vzhľadom na to, že prijatý právny prístup neumožňoval diskusiu (pozri, napr. Stepinska proti

Francúzsku, č. 1814/02, ods. 18, 15. jún 2004; Sale proti Francúzsku, č. 39765/04, ods. 18 a 19, 21. marec 2006; Verdú Verdú proti Španielsku, č. 43432/02, ods. 26 až 28, 15. február 2007). Právo na kontradiktórny proces nebráni súdu, aby od tohto pravidla v záujme procesnej ekonómie upustil, ak je zrejmé, že nezoznámenie účastníka konania, napr. so stanoviskom iných účastníkov nemôže mať akýkoľvek vplyv na výsledok konania pred nimi. (viď sp. zn. 6 Cdo 7/2013).

19. Dovolateľka uvádzala, že predmetné vyjadrenie k vyjadreniu otca k odvolaniu by malo podstatný vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, avšak v posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 C. s. p. Treba mať na zreteli, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Z odôvodnení rozhodnutí súdov oboch inštancií (vychádzajúc z ich vzájomnej vecnej súvislosti a prepojenosti) je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa účastníci domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd a ako tieto úvahy posudzoval odvolací súd; odvolací súd zaujal aj závery k jeho právnomu posúdeniu veci, s ktorým sa stotožnil. Zo spisového materiálu vyplýva, že odvolací súd preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ust. § 220 ods. 2 C. s. p. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie považoval za vecne správne, pričom v jednotlivostiach naň poukázal, a preto sa v odvolacom konaní obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 397 ods. 2 C. s. p.). V súlade s vyššie uvedeným ako aj v súlade so zásadou koncentrácie konania, tak nedoručením (síce sprvu odoslaného) ale (v dôsledku technickej chyby) nedoručeného vyjadrenia k vyjadreniu otca k odvolaniu nemohlo dôjsť zo strany súdu prvej inštancie k procesnému pochybeniu v rozpore so zákonom, ktoré by zakladalo vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p.

20. Pokiaľ dovolateľka vo vzťahu k vyššie uvedenému namieta nesprávne právne posúdenie, dovolací súd pripomína, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Najvyšší súd už dávnejšie dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď primerane R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

21. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., zotrval aktuálny judikát R 24/2017. Naostatok najvyšší súd pripomína konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

22. Dovolateľka uviedla tiež dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo, alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

23. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo

k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

24. Véc prejednávajúci senát dovolacieho súdu sa stotožňuje s právnymi závermi vyjadrenými v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 203/2016, v zmysle ktorých otázku (ne)prípustnosti dovolania rieši dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C. s. p.). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ súdu vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tento dôvod prípustnosti sa teda viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola odvolacím súdom rešpektovaná, a to konkrétne v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal už skôr najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach. V uvedenom rozhodnutí najvyšší súd uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť vyvodzuje dovolateľ z § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Zdôraznil, že sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť, ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia dovolacieho súdu týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či sa odvolací súd odklonil od názorov v nich vyjadrených; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v C.s.p., ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382 a tiež 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017).

25. Otázky, ktoré dovolateľka v súvislosti s nesprávnym právnym posúdením v dovolaní uviedla boli:

- „či správu majetku maloletého dieťaťa v zmysle § 32 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v platnom znení, možno zveriť rodičovi, ktorý preukázateľne vybral prostriedky zo sporiaceho účtu maloletého dieťaťa“
- „či možno v zmysle § 77 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v platnom znení nepriznať výživné späťne za obdobie, počas ktorého povinný rodič výživné vôbec neuhrádzal s odôvodnením, že matka mala návrh na určenie výživného podať skôr“
- „či možno určiť výživné, ak obaja rodičia nemajú ďalšie vyživovacie povinnosti, iba vo výške 9,67% z čistého príjmu povinného rodiča“
- „či možno styk rodiča s dieťaťom vo veku 13 rokov upravovať proti vyslovenej vôli dieťaťa“
- „či v obdobných prípadoch možno pri rozhodovaní súdu akceptovať neodôvodnené rozdiely“

26. Vychádzajúc z vyššie uvedených teoretických úvah dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľkou nastolené otázky nie sú takými dovolacími otázkami, aké má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 C. s. p.

Spoločným znakom konaní vo veciach starostlivosti o maloletých je, že v týchto konaniach ide predovšetkým o záujem maloletých detí v zmysle čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa. Výsledkom týchto konaní by teda nemalo byť vyriešenie sporu medzi účastníkmi konania, ale zabezpečenie výsledku konania, ktorý zodpovedá najlepšiemu záujmu maloletého. Dovolateľka však vo svojom dovolaní namietala nesprávne posúdenie skutkového stavu oboma súdmi nižších inštancií, ktoré riadiac sa ustanoveniami Zákona o rodine a Dohovorom o právach dieťaťa na základe vykonaného dokazovania mali za preukázané, že upravenie styku maloletej s otcom ako aj otázky správy majetku, či výšky výživného je v najlepšom záujme maloletej. Dôvody, ktorými matka maloletej spochybňovala správnosť posúdenia veci odvolacím súdom, predstavovali výlučne jej subjektívny odlišný pohľad na najlepší záujem maloletej pri úprave styku maloletej s otcom ako aj otázky správy majetku, či výšky výživného. V prípade, ak sa matka maloletej domáha právneho posúdenia ňou označených právnych otázok (bod 33.), de facto sa domáha opätovného právneho posúdenia ňou tvrdeného skutkového stavu v jej prospech. Možno uzavrieť, že dovolateľka tak nevymedzila právne otázky zákonom predpokladaným spôsobom a odlišný pohľad dovolateľky na správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu bez vymedzenia právnej otázky nemôže zakladať dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. Dovolací súd nie je oprávnený preskúmať a prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu z hľadiska ich správnosti a úplnosti (§ 442 C. s. p.), ani prehodnocovať vykonané dôkazy; iný prístup by bol porušením zásady priamosti súdneho konania. Dovolací súd totiž nie je tretou inštanciou a dovolanie nie je koncipované ako ďalší riadny opravný prostriedok. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

27. Navyše, ak by aj (právne) otázky vymedzila v súlade s ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. dovolací súd poznamenáva, že dovolateľka v dovolaní neuviedla, od ktorého konkrétneho rozhodnutia odvolacieho súdu sa odvolací, resp. súd prvej inštancie odklonil. Dovolateľka označila rozhodnutia odvolacieho súdu, ba dokonca aj Ústavného súdu SR, ale absentuje označenie ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu od ktorej sa mal odvolací súd podľa nej odkloniť.

28. Ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1, 2, čl. 3 Základných princípov C. s. p.). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 158/2017, sp. zn. 4 Cdo 95/2017, sp. zn. 5 Cdo 87/2017, sp. zn. 6 Cdo 21/2017 a sp. zn. 6 Cdo 129/2017).

29. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018). Nepatria sem však rozhodnutia Ústavného súdu SR ani rozhodnutia odvolacích súdov, ktoré v dovolaní uvádzala dovolateľka, preto dovolací súd o takto (ne)vymedzenom dovolacom dôvode musel rozhodnúť tak, že ho podľa § 447 písm. f/ odmietol.

30. Osobitne k nastolenej otázke výživného dovolací súd poznamenáva poukazujúc na už skôr prijaté právne závery najvyššieho súdu vyjadrené v rozhodnutiach sp. zn. 8 Cdo 50/2017, 3 Cdo 88/2017, 3 Cdo 87/2017, 3 Cdo 226/2017, že podľa názoru najvyššieho súdu určenie výšky výživného je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej

veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach, pretože kritéria na určenie rozsahu vyživovacej povinnosti (napr. schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného ako aj odôvodnené potreby dieťaťa a ďalšie) sú rozdielne v každej veci a odlišujú sa od prípadu k prípadu. Iný výklad by viedol k rozporu so záujmami dieťaťa, ktorému sa výživné priznáva (porovnaj 8 Cdo 50/2017). Každé jedno rozhodnutie o výživnom na dieťa je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady (porovnaj 5 Cdo 87/2017, 3 Cdo 226/2017). Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výživného postupujú totiž sudy vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach (porovnaj 8 Cdo 50/2017, 3 Cdo 226/2017, 3 Cdo 88/2017). V takto individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky výživného zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy (porovnaj 3 Cdo 226/2017).

31. Z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, dovolací súd odmietol dovolanie matky, a to v časti namietajúcej vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. ako dovolanie procesne neprípustné podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p., a vo zvyšnej časti (namietajúcej odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a tiež jeho nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 432 C. s. p.) podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p.

32. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok